

T. C.

176567

İAĞETTEPE ÜNİVERSİTESİ
İLİK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**ANADOLU LİSELERİ SINAVLARINA HAZIRLANAN
ÇOCUKLARIN KAYGI DÜZEYLERİNE
ANABABA TUTUMLARININ ETKİSİ**

Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı
DOKTORA TEZİ

Güler KÜÇÜKTURAN

ANKARA — 1987

T. C.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ANADOLU LİSELERİ SINAVLARINA HAZIRLANAN
ÇOCUKLARIN KAYGI DÜZEYLERİNE
ANABABA TUTUMLARININ ETKİSİ

Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Programı
DOKTORA TEZİ

Rehber Öğretim Üyesi: Prof.Dr. ŞULE BİLİR

Güler KÜÇÜKTURAN

ANKARA — 1987

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

GİRİŞ	1
KONUyla İLGİLİ ÇALIŞMALAR	8
ARAŞTIRMANIN AMACI	15
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE ARAÇLAR	18
BULGULAR	25
TARTIŞMA	44
SONUÇ	48
ÖNERİLER	51
ÖZET	52
KAYNAKLAR	54
EKLER	60

TABLOLAR DİZİNİ

Sayfa No.

Tablo 1:	Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı...	25
Tablo 2:	Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.....	25
Tablo 3:	Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı.....	26
Tablo 4:	Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı.	26
Tablo 5:	Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Kardeş Sırasına Göre Dağılımı.....	27
Tablo 6:	Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Anne Yaşı, Öğrenim Durumu, Baba Yaşı ve Öğrenim Durumu Puan Ortalamaları.....	28
Tablo 7:	Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Cinsiyetleri ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanlarının Karşılaştırılması.....	29
Tablo 8 :	Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Cinsiyetleri ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanlarının Karşılaştırılması.....	29
Tablo 9 :	Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiye Göre Regresyon Analizi.....	30

Tablo 10 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.	31
Tablo 11 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları İle Bu Annelerin Seven Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	31
Tablo 12 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları İle Bu Annelerin Cezalandırıcı Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	32
Tablo 13 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları ile Bu Annelerin Aşırı İstekli Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	32
Tablo 14 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları İle Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	32
Tablo 15: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	33

Tablo 16 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları İle Bu Annelerin Seven Tutumu Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	33
Tablo 17 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları İle Bu Annelerin Cezalandırıcı Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	34
Tablo 18 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları İle Bu Annelerin Aşırı İstekli Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	34
Tablo 19 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Seven Tutum Puanları İle Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi..	35
Tablo 20 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Cezalandıran Tutum Puanları İle Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.	35
Tablo 21: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Aşırı İstekli Tutum Puanları İle Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	36

Tablo 22 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Seven Tutum Puanları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	36
Tablo 23 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Cezalandıran Tutum Puanları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	37
Tablo 24: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Aşırı İstekli Tutum Puanları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	38
Tablo 25 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.	39
Tablo 26 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.	39

Tablo 27: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları ile Bu Babaların Seven Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	39
Tablo 28: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları ile Bu Babaların Cezalandıran Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	40
Tablo 29: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları ile Bu Babaların Aşırı İstekli Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	40
Tablo 30 :Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	40
Tablo 31: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	41
Tablo 32: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları ile Bu Babaların Seven Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	41

Tablo 33: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları İle Bu Babaların Cezalandıran Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	42
Tablo 34 :Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları İle Bu Babaların Aşırı İstekli Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	43
Tablo 35: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Seven Tutum Puanları İle Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.	44
Tablo 36: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Cezalandırma Tutum Puanları İle Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	44
Tablo 37: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Aşırı İstekli Tutum Puanları İle Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	45
Tablo 38: Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Seven Tutum Puanları İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.	46

Tablo 39 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Cezalandırıcı Tutum Puanları İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	47
Tablo 40 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Aşırı İstekli Tutum Puanları İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi.....	48

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa No.

Şekil 1:	Annenin Öğrenim Durumu ile Çocuğun Durumluk Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki.....	30
Şekil 2:	Annenin Yaşı ile Annenin Seven Tutumu Arasındaki İlişki.....	33
Şekil 3:	Annenin Cezalandırma Tutumu ile Çocuğun Durumluk Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki.....	35
Şekil 4:	Annenin Seven Tutumu ile Çocuğun Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki.....	37
Şekil 5:	Annenin Cezalandıran Tutumu ile Çocuğun Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki.....	38
Şekil 6:	Babanın Yaşı ile Babanın Seven Tutumu Arasındaki İlişki.....	41
Şekil 7:	Babanın Yaşı ile Babanın Cezalandıran Tutumu Arasındaki İlişki.....	42
Şekil 8:	Babanın Yaşı ile Babanın Aşırı İstekli Tutumu Arasındaki İlişki.....	43
Şekil 9:	Babanın Cezalandırıcı Tutumu ile Çocuğun Durumluk Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki.....	45
Şekil 10:	Babanın Seven Tutumu ile Çocuğun Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki.....	46
Şekil 11:	Babanın Cezalandıran Tutumu ile Çocuğun Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişki.....	47

GİRİŞ

Ailenin çocuk üzerindeki etkisinin, ne derece önemli olduğu bilinmektedir. Anababa tutumları, çocuğun eğitim yaşıntısını ve meslek seçimini etkilemektedir.

Bu etki her alanda kendini göstermekle birlikte son yıllarda, yabancı dille eğitim yapan okullara giriş sınavlarına hazırlanmanın bir yarış halini alması nedeniyle yoğunluk kazanmaktadır.

İlkokul sonrası okullar için öğrenci seçme sınavları 1938 lerde İngiltere'de başlamıştır(1). Çocuklara kendi yeteneklerine en iyi uyacak ortaokul eğitimini sağlama düşüncesi, rekabete dayalı sınav sisteminin yerleşmesine neden olmuştur. Sınav sisteminin yerleşmesi ile çocuklarının bu sınavlara girmesini isteyen anababalar, ister istemez çocuklarına uyguladıkları tutumlarda bazı değişiklikler göstermektedirler. Anababalar çocuklarını zorlayıcı bir çalışma temposuna sokmakta, çocuğundan görmek istediği davranışı ödül veya cezalandırma yöntemi ile yerleştirmeye çalışmaktadırlar(2).

Anababalar çocuğun davranışlarını ödül, cezalandırma, model olma ve diğer davranışlar aracılığı ile biçimlendirirler. Örneğin 2-3 yaş çocuğunun ilk vokalizasyonları ve ilk konuşmaları genel olarak yetişkinler tarafından övgü ve onaylama ile ödüllendirilir. Yetişkinlerin bu tepkileri diyalogun gelişimini sağlamakta teşvik edici rol oynarlar(3).

Ceza, davranış değişikliğini etkilemekte ikinci bir yöntemdir. Ceza, dövme, reddetme tehdidi veya amaçlardan

yoksun bırakma şeklinde ortaya çıkabilir. Ceza, genellikle istenilmeyen tepkilerin bastırılmasına ve bir çok durumda kabul edilen bir etkinliğin eklenmesine yol açar (3,4).

Anababaların çocuğun gelişimindeki önemi bugün herkes tarafından bilinmektedir. Çocuğun toplumsallaşmasına katkıda bulunan birçok toplumsal faktör arasında, en belirgin önemi ailenin taşımasının nedeni, aile üyelerinin sosyal gelişimde çok kritik olan ilk yıllarda çocuğun sahip olduğu ilk ve çoğu zaman tek toplumsal temas olmasıdır (2).

Anababalar, genellikle çocuklarını "seven" "cezalandıran" "aşırı istekleri olan" tutumlar diye gruplayabileceğimiz davranışlar sergileyerek etkilemeye çalışmaktadırlar. Önemli olan, anababanın davranışlarının çocuk tarafından algılanma şeklidir (5,6).

"Seven" terimi, danışmaya açık, destekleyen ve yardımcı bir anababayı tanımlar. Bu anababa çocuğuyla olmaktan zevk alır, onu över, sever, ilgi gösterir ve ona güvenir.

"Cezalandıran" terimi ise çocuğun duygu ve gereksinimlerine ilgi göstermeyen çoğunlukla fiziksel ve fiziksel olmayan ceza uygulayan bir anababayı karakterize eder, bu ceza genellikle açık bir nedene dayanmaz.

"Aşırı istekleri olan" anababa ise yüksek başarı üzerinde ısrarla durur, çocuğunu cezalandırması gerektiğinde nedenini açıklar ve çocuk yanlış hareket ettiğinde duygusal yıkıma uğrar ve uzaklaşır, soğuk davranır. Çocuğa karşı sıcaklığı beklentilerinin yerine getirilmesi ile orantılıdır (5,6,7).

İngiltere'de ilkököl sonrası gramer okuluna sınavla girecek çocuklar ve anababaları üzerinde Floud ve Halsey' in yaptığı bir çalışmada anababaların teşvik derecesi üzerinde önemle durulmuştur. Bu çalışmaya göre annelerin davranışlarının çocuklarının bu okullarda yer alma şanslarını etkilemede önemli olduğu bulunmuştur (1,8).

Anababalar çocuklarının okuldaki çalışmalarını izlemekte ve onların başarılarını teşvik etmektedirler. Özellikle bu teşvik ailenin çevresiyle olan rekabeti ile doğru olarak artmaktadır. Aileleri tarafından cesaretlendirilen çocukların seçme sınavlarında kendi ölçülen yeteneklerinin üzerinde daha iyi başarı gösterdikleri görülmüştür. Çalışmalarında aileleri tarafından teşvik edilen çocuklar okuma, kelime bilgisi ve aritmetik gibi testlerde daha başarılı olabilmekteyken, bu teşvikin zorlayıcı olduğu durumlarda olumsuz yönde etkilenmektedirler (1,9).

Anababaları tarafından zorlayıcı bir teşvik ile sınavlarda başarısı sağlanmaya çalışılan çocuklar ister istemez arkadaşları ile rekabet ortamına sokulmaktadır. Rekabet denince genellikle, bir kişinin diğerine yetişmeye yada onu geçmeye çalıştığı, belli bir nesneyi elde etmeye ün, başarı ve şeref kazanmaya yöneldiği eylemleri anlamaktayız (4).

Bir çocuğun rekabet duygusu, toplumsal ortamdaki bir çok koşulun etkisi altında biçimlenmektedir. Zamanla çocuk, kendisini başkalarıyla ölçmeye, onlarla boy ölçüşmeye ve başkalarına yetişerek yada onları geçerek öz değerlendirmesini desteklemeye kalkışmaktadır. Rekabet etme güç ve

eğilimleri ne kadar farklı olursa olsun, çocuklar ilkokul ile birlikte rekabet ortamına girmektedirler. Rekabetin ilk kaynağı yada nedeni olmayan okul, çocukları rekabete girişmeye itmekte ve bu rekabetten yararlanmaya çalışmaktadır. Özellikle fazladan bir okul sevgisi ve çalışkanlık isteyen ödevlerin yapılmasında rekabete büyük iş düşmektedir.

Bir kişinin rekabet duygusu sadece kendi kişisel başarısını sağlamak için harekete geçmiş ise yararlı olabilmektedir. Örneğin çocuk ev ödevlerini daha çabuk yaptığını görecektir, her zamankinden daha çabuk giyindiğini anlayacak, oyunda kendisini sandığından daha güçlü bulmaya başlayacaktır (4,10).

Rekabetin bir de sağlık bozucu yanı vardır. Çoğunlukla, büyük çocuklar arasındaki rekabet olumsuz sonuçlar vermektedir. Eğer çocuğun benlik algısı diğerlerini geride bırakmaya yönelik ise rekabet sağlık bozucu bir nitelik almış demektir. Eğer çocuk üstünlüğünü herkese kabul ettirene kadar kendini aşağı görüyorsa, rakiplerinin yenilgisi karşısında sevinç duyuyorsa rekabet duygusu hastalık halini almıştır (11).

Öğrenci seçme sınavlarına hazırlanan çocuklarda rekabet duygusu hem çocuğun kendi başarısını sağlamada, hemde anababanın zorlayıcı tutumu karşısında kendilerine belli bir yer edinmek için işlev görmektedir.

Rekabet duygusunun arttığı durumlarda çocukta başarısızlık ve buna bağlı olarak da anababa tarafından reddedilme korkusu oluşmakta, dolayısıyla kaygı düzeyi artmaktadır.

Kaygı, genel olarak bireyi normal yaşamında fazlasıyla etkileyebilen, çoğu kez tedirgin edebilen, bir duygudur. Bu duyguyu tadan kimse geçici de olsa huzursuz ve mutsuzdur. Ancak bu etkilerine rağmen bireyin kaygılı oluşunun yada kaygının bireyin davranışlarında ne denli ket vurucu olduğunun, birey belirgin bir uyumsuzluğa uğrayıncaya kadar, pek fark edilmediği kliniklerde ve okul ortamlarında sık sık saptanan bir durumdur (12,13,14,15).

Bireyin önemli yıllarını dolduran okul yaşantılarında, kaygı zaman zaman ve kimi durumlarda şiddetle duyulur. Buna karşılık ne anababa, ne öğretmen ve ne de ilgili eğitim mensupları öğrencilerin içinde bulundukları bunalım, korku, sıkıntı ve endişeyi tam olarak farkedemezler. Bu durumda. olan bir öğrenci ancak içinde bulunduğu ortamı bozduğu, diğerlerini saldırganlığı, kırıcılığı ve huysuzluğu ile tedirgin ettiği, ya da sürekli bir başarısızlık gösterdiği zaman dikkati çeker (12,15). Tersine kaygılı öğrenci, çalışkan, başarılı, anababa yada öğrentemlerinin beklentilerine uygun tarzda davranırsa ne denli kaygılı olursa olsun kendisini huzursuz ve mutsuz eden kaygı durumu diğerleri tarafından önemsenmez. Oysa belirli bir dereceyi aşan kaygı durumu, öğrenmeye ve kişilik gelişimine ket vurucu olduğundan ruh sağlığı yönünden uzaklaştırılması gereken bir durumu yansıtır (15).

Tehlikeli koşulların yarattığı korku ve tedirginlik, bireyin yaşadığı geçici ve normal bir kaygı olarak kabul edilir. Kişinin o an içinde bulunduğu duruma doğrudan doğruya bağlı olmayan sürekli kaygı ise, bir kişilik özelliğini belirler. Sürekli kaygı, bireyleri birbirinden ayırd eden bir özelliktir. Kaygı yaşantılarındaki bu ayırımın yapılması Spielberger'in (1966) İki Faktörlü Kaygı Kuramı ile, Kaygı türlerinin ölçülmesi de Spielberger ve arkadaşlarının (1970) Durumlu-Sürekli Kaygı Envanteriyle mümkün olmuştur (16,17,18).

Durumluk Kaygı (A-State), bireyin içinde bulunduğu baskılı durumdan dolayı hissettiği subjektif korkudur. Fizyolojik olarak da otonom sinir sisteminde meydana gelen bir uyarılma sonucu terleme, sararma, kızarma ve titreme gibi fiziksel değişimler, bireyin gerilim duygularının göstergesidir. Baskının yoğun olduğu zamanlar durumluk kaygı seviyesinde yükselme, baskı ortadan kalkınca düşme olur (18).

Sürekli Kaygı (A-Trait), bireyin kaygı yaşantısına olan yatkınlığıdır. Sürekli kaygı nötr durumların birey tarafından tehlikeli ve özünü tehdit edici olarak algılanması sonucu oluşan, hoşnutsuzluk ve mutsuzluk duygusudur. Bu tür kaygı seviyesi yüksek olan bireylerin kolaylıkla incindikleri ve karamsarlığa büründükleri görülür. Bu bireyler durumluk kaygıyı da diğerlerinden daha sık ve yoğun bir şekilde yaşarlar.

Sınav kaygısı özel bir kaygı türü olup öğrenme yada akademik başarı ortamlarında, özellikle bireyin değerlendirilmesi söz konusu olan koşullarda oluşan ve belirlenen korkuyla karışık bir tedirginlik duygusudur (15,18).

Sonuç olarak sınav ortamının yarattığı kaygıya ana-baba tutumlarının etkisinin ne derece etkili olduğunun belirlenip üzerinde önemle durulması gerekmektedir.

KONU İLE İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Sınav kaygısı, ilkokul sonrası okullara başlamanın geçme sınavlarıyla alınması nedeniyle son yıllarda güncel hale gelmiştir. Konu ile ilgili araştırmalar 1938'li yıllarda İngiliz okullarına sınav sisteminin girmesiyle o yıllara kadar uzanmaktadır(1). Dolayısıyla sınav sisteminin etkilerini saptamak amacıyla İngiliz Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan raporlarda bu konu ile ilgili ilk araştırmalar yapılmış ve bu ailelerin okula girme konusundaki istekleri arttıkça sınav başarısında artış görüldüğü saptanmıştır(8,19). Binet ve Simon da aile tutumlarının çocukların sınav başarısında etkili olduğunu belirtmiştir(20).

Bu konuda son yıllarda yapılan araştırmalar da aşağıda özetlenmiştir.

Joan Douglas, 1979 yılında ilkokul çocukları üzerinde yaptığı çalışmada, kaygı ile ilgili öz-kayıt (Self-report) ölçümlerinde kızların yüksek puan toplamasının cinsiyet farklarından ileri gelip gelmediğini araştırmıştır. Araştırmanın sonucuna göre kaygı düzeyleri açısından kızlarla erkekler arasında görülen farklılık önemli bulunmuştur(21).

Burton 1979 yılında yaptığı çalışmada, ilkokullardaki matematik kaygısının uzun vadeli etkisinin incelenmesi yanı sıra öğretmen ve öğrencilerin davranışsal belirleyicileri ele alınarak tartışılmış ve durumu düzeltecek yollar önerilmiştir (22)).

Anita King Fun Li tarafından 1974 yılında Çin'de yapılan çalışmada test kaygısı ve anababa tutumları incelenmiştir. Araştırma kapsamına alınan denekler, yüksek düzeyde test kaygısı geliştiren ve başarı gereksinimi gösteren kız ve erkek Çin'li çocuklardır. Veriler anket aracılığıyla toplanmıştır (23).

1985 yılında Czerniak, ve Chiarelott'un ilkököl çocuklarındaki fen bilimleri kaygısı ile ilgili çalışmasında, kızların fen bilimlerine olan ilgisinin erkeklere oranla daha az olduğu saptanmış. Bu sonucu açıklayacak kalıtsal bir neden bulunamamıştır(24).

İlkököl çocuklarındaki yazma kaygısı ile ilgili çalışmada(1982) Silverman ve Zimmerman, Daly ve M.Miller'in yazma başarısı skalasının iki revizyonunu gözden geçirmiş ve ikinci revizyonun iç tutarlılığının güvenilirlik katsayısının .90'dan büyük olması nedeniyle küçük çocukların yazma kaygısı ile ilgili yapılacak olan gelecek araştırmalarda yararlı bir ölçek olarak kullanılabileceğini belirtmişlerdir(25).

Widmer ve Chavez 1982 de Matematik kaygısı ve ilkököl öğretmenleri ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Araştırma 230 ilkököl öğretmeni üzerinde yapılmış, matematik kaygısı ile cinsiyet, mesleki engeller ve eğitim şekli arasındaki ilişki bulunmaya çalışılmıştır. Sonuçlar matematik kaygısı ile mesleki engeller ve eğitim şekli arasında önemli

ilişki olduğunu göstermiştir. Öğretmenin cinsiyeti ve matematik kaygısı arasında ilişki bulunamamıştır (26).

İlkokul çocuklarının kaygı düzeylerinde sosyal sınıf farklılıklarının etkisini saptamak amacıyla 1969 yılında yapılan araştırmada, Hawkes ve Kaff düşük ve yüksek kesimi temsil eden okulların 5 ve 6. sınıfında okuyan çocuklar arasında okul, cinsiyet ve sınıflar arasında istatistiksel olarak önemli farklılıklar olduğunu göstermişlerdir(27).

Phillips'in 1966 yılında okul çocukları arasındaki genel kaygının nedenlerinin analizi ile ilgili çalışmasında ilkokul çocuklarındaki kaygının büyük bir ölçüde okul yaşantılarının ve şartlarının sonucu olup olmadığını saptamak amaçlanmıştır. Aynı zamanda, okul kaygısının belirleyicileri ve sonuçları da analiz edilmiştir. Veriler iki yada daha çok okul yılında okulun başında ve sonunda toplanmıştır. Çocukların okul içinde ve dışında birlikte etkisi altında kaldıkları zamanla yalnızca doğrudan okul dışı çevresinin etkisi altında kaldıkları zaman karşılaştırılmıştır (28).

Eder'in 1971 yılında yaptığı çalışma grup danışmanlığının sınıftaki davranışlara ve sınıf öğretmenlerinin kaygılarına etkisi olup olmadığını araştırmak için yapılmış. Denekleri, 3 gruba ayrılmış 44 öğretmen oluşturmaktadır. Deneklere uygulanan 8 haftalık danışma sonunda sınıf davranışı yada durumluk kaygıda, zamana bağlı azalmalar arasında farklılıklar bulunmamıştır (29).

1971 yılında Tacco'nun yaptığı çalışmada liseli çocukların matematik başarılarını etkileyen bilişsel olmayan faktörler analiz edilmiştir. Bu faktörler öğrencinin matematiğe karşı tutumu, öğrenci raporlarından elde edilen ana babaların matematiğe karşı tutumları ve öğrencinin ailesinin sosyo ekonomik durumudur. Bu faktörlerin herbiri diğerleriyle ve matematik başarısıyla karşılaştırılmıştır. Bir lisenin matematik kursuna devam eden toplam öğrencilerden random yoluyla seçilen 150 öğrenci örnekleme oluşturmaktadır. Öğrencilere Dutton tutum skalasının değiştirilmiş şekli uygulanmıştır. Matematik başarısı öğrencilerin sınav sonuçlarının ortalamasından elde edilmiştir. Araştırma sonucunda öğrencilerin matematiğe karşı tutumları onların ana babalarının matematiğe karşı tutumları ile doğrudan ilişkili ve öğrencilerin matematik başarısı, öğrencinin matematiğe karşı tutumuyla doğrudan ilgili olduğu bulunmuştur(30).

Davidson ve Sarason'un 1962 yılında, çocukların farklı kaygı düzeylerine göre öğretmen davranışı ile ilgili çalışmasında, sınıfta ölçülen kişilik ve davranışla ilgili değişkenlerin okul kaygısıyla ilgisini araştırmak ve bu ilişkilere sınıf atmosferindeki değişikliklerin etkisini araştırmak amaçlanmıştır. Araştırmaya katılan çocuklara The Test Anxiety Scale For Children (TASC) ve The Defensiveness Scale For Children (DSC) uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda çocukların sınıf içi davranış ve kişiliklerini yordamada DSC'nin TASC dan daha etkili olduğu, DSC'nin kızlar için, TASC'ın erkekler için yordama yaptığı bulunmuştur (31).

Glueck ve Glueck (1950) , aşırı istekleri olan anababaların daha çok suçlu çocukların anababaları olduklarını bulmuşlardır (32).

Bandura ve Walters'in (1959) çalışmasında suçlu erkek çocukların anababalarının suçsuz olanların anababalarından daha kısıtlayıcı oldukları bulunmuştur (33).

Hoffmann, Rosen ve Lippitt 1960'da anababa tutumlarıyla ilgili çalışmasında, anababalarını zorlayıcı fakat aynı zamanda ileri derecede özerkliğe müsamahalı olarak tanımlayan çocukların diğerlerine oranla akademik yönden daha başarılı, yönergelere uyan, arkadaşları ile etkileşimde başarılı, arkadaş canlısı, grup lideri çocuklar olduklarını ve aynı zamanda bilinçli düşmanlık gösterebildiklerini bulmuşlardır (34).

Yukarıda anababa tutumlarının, çocukların davranışlarına ve kaygı düzeylerine olan etkisi açıklanmaya çalışılmıştır.

Durumluk Sürekli Kaygı Envanterinin Türkçeye uyarlanmasından sonra, envanter bazı araştırmalarda belli başlı ölçme aracı olarak kullanılmıştır. Bu araştırmaları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

Rüstemli 1975 yılında Durumluk Sürekli Kaygı Envantereinden elde ettiği bilgilerle bir Özdeğer (self-esteem) ölçeğinin kriter geçerliğini incelemiştir. Araştırmacı, sürekli kaygı seviyesi yüksek olan öğrencilerin, düşük olanlara

kıyasla kendilerinden daha az hoşnut olduklarını ileri sürmüştür. Sonuçta yüksek kaygılı öğrencilerin özdeğerleri düşük, düşük kaygılı öğrencilerininki ise yüksek bulunmuştur(35).

Hızla değişen Türk toplumunda, çalışan ve çalışmayan evli ve çocuk sahibi kadınların kaygı düzeylerini inceleyen çalışmasında Baba(1979) 40 çalışan, 40 evkadını karşılaştırmıştır. Araştırmacı Durumluk Sürekli Kaygı Envanterinin sadece sürekli kaygı ölçeğini kullanmıştır. İki grubun karşılaştırılması sonucunda sürekli kaygı puanı açısından bir fark bulunamamıştır. Bunun üzerine iki grup da kendi içlerinde kaygı puanları açısından incelenmiştir. Sonuçta düşük geliri olan kadınların, yüksek gelirli olanlara ; orta yaşlı kadınların, genç kadınlara ; çalışma süresi 12 yıldan fazla olanların, 11 ve 5 yıl arasında çalışmış olanlara ; çalışmak istemeyenlerin, çalışmak isteyenlere ; evkadını olmaktan memnun olmayanların memnun olanlara ; eşinden yardım bekleyenlerin, yardım beklemeyenlere göre daha yüksek kaygılı oldukları saptanmıştır (36).

Kozacıoğlu (1982) düşük, orta ve yüksek sosyo ekonomik düzeyi temsil eden üç İstanbul lisesinden 150 öğrenci ve bu öğrencilerin anababaları ile yaptığı bir çalışmada, öğrencilerin kaygı düzeylerini Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri ile saptamıştır. Araştırma farklı sosyo ekonomik düzeydeki öğrencilerin kaygı seviyesiyle anababalarının çocuk yetiştirme ve aile tutumu arasındaki ilişkiyi karşılaştırmalı olarak incelemek amacıyla yapılmıştır. Sonuçta

öğrenci grupları arasında önemli farklar olmamasına karşılık, düşük sosyo ekonomik düzeyi temsil eden öğrencilerde sürekli kaygı puanlarının diğerlerinden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Aile tutumları ile öğrencilerin kaygı puanları arasında orta derecede ve önemli korelasyonlar bulunmuştur. Ayrıca sürekli kaygı ile ailenin demokratik tutumu arasında düşük derecede ters bir ilişki çıkmıştır(37).

Le Compte (1978,79), Kumral (1979), Güleç(1979), Salihoğlu(1980) de Durumluk Sürekli Kaygı Envanterini kullanarak hastalar üzerinde çeşitli çalışmalar yapmışlardır(38, 39,40,41).

ARAŞTIRMANIN AMACI

Aile çocuk arasındaki etkileşim ile anababa tutumları, çocuğun gelecekteki öğrenim yaşantısını ve meslek seçimini etkilenmektedir. Çocuğu ailesi ve çevresi ile bir bütün olarak düşündüğümüzde anababa tutumlarının etkisini görmemizden gelemeyiz. Bu etki her alanda kendisini göstermekle birlikte günümüzde yabancı dille eğitim yapan okullara giriş sınavlarına hazırlanmanın bir yarış halini alması nedeniyle daha çok ortaya çıkmaktadır.

Ülkemizde yabancı dil eğitimi yapan okulların yeterli sayıda olmaması, sınavları zorunlu hale getirmektedir. Dolayısıyla sınavlara hazırlanma yarışı rekabeti ve kaygıyı arttırmakta, bu da çocukları olumsuz yönde etkilenmektedir.

Bu sınava hazırlanma ortamında eğitimciler ve anababalar belki de ellerinde olmadan yanlış bir tutum içine girebilmektedir. Bu yanlış tutumlar ruh sağlığı yerinde olmayan bireylerin oluşmasına neden olabilmektedir.

Kişiliğin temellerinin çocukluk çağlarında atıldığı düşünülecek olursa bu çağlara rastlayan sınavlar nedeniyle, zorlayıcı bir eğitim sisteminin ve anababa tutumunun uygulanması, konuya daha çok özen gösterilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Dolayısıyla bu araştırmanın amacı Anadolu Liselerine giriş sınavlarında anababa tutumlarının nasıl etkilendiğini incelemektir.

Araştırma sonuçlarına göre gerekli önlemler öneriler şeklinde sunulacaktır.

Yukarıda ifade edilen amaca ulaşmak için araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır.

Temel Problem :

Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların kaygı düzeyi ile bu çocukların anababa tutumları arasında bir ilişki var mıdır ?

Alt Problemler ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların annelerinin öğrenim durumu ile bu çocukların annelerinin tutumları arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların babalarının öğrenim durumu ile bu çocukların babalarının tutumları arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların annelerinin yaşı ile bu çocukların annelerinin tutumları arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların babalarının yaşı ile bu çocukların babalarının tutumları arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların annelerinin öğrenim durumu ile bu çocukların kaygı düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların babalarının öğrenim durumu ile bu çocukların kaygı düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların annelerinin yaşı ile bu çocukların kaygı düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların babalarının yaşı ile bu çocukların kaygı düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların kaygı düzeyleri ile bu çocukların anababa tutumları arasında bir ilişki var mıdır ?

- Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların cinsiyetleri ile bu çocukların kaygı düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır ?

ARAŞTIRMA YÖNTEMİ VE ARAÇLAR

Bu araştırmada, ilkokul sonrası Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların kaygı düzeylerine etkisi çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi :

Bu araştırmanın evrenini Bolu ili Düzce ilçesinde 1985-1986 öğretim yılında 5. sınıfta okuyup, aynı yıl düzenlenen Anadolu Liseleri Sınavlarına hazırlanan çocuklar oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi ise Anadolu Liseleri Sınavlarına özel bir dersaneye devam ederek hazırlanan tüm çocuklar teşkil etmektedir.

Araştırma örneklemi dersaneye giden çocukların oluşturmalarının nedeni, veri toplama işleminin kolaylığı, öğretmenin etkisinin ortadan kaldırılması ve grup halinde sınava hazırlanmanın çocuklar ve anababa üzerinde rekabeti arttırması, çocuğunu dersaneye gönderen anababanın çocuktan beklentisinin daha yüksek düzeyde olması ve dolayısıyla bu beklenti ile rekabetin kaygı düzeyini etkileyeceği düşüncesinden kaynaklanmaktadır.

Bu nedenle araştırma örneğine 73 çocuk alınmış, 3 çocuğun babalarının hayatta olmamasından dolayı baba tutumu ile ilgili bulgular 70 denek üzerinden işlem görmüştür.

Veri Toplama Araçları :

Araştırmanın konusunu oluşturan kaygı düzeyi ve ana-baba tutumunun saptanması için iki ayrı ölçek kullanılmıştır.

Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların kaygı düzeylerini saptamak amacıyla C.D. Spielberger, R.L. Gorsuch ve R.Lushene tarafından İngilizce olarak geliştirilmiş ve Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünde Neclâ ÖNER ve Ayhan Le Campite tarafından Türkeçe'ye adapte edilmiş olan durumluk-sürekli kaygı envanteri kullanılmıştır.

Durumluk-Sürekli kaygı düzeyini ayrı ayrı saptamak amacıyla Spielberger ve arkadaşları tarafından (1970) geliştirilmiş olan durumluk-sürekli kaygı envanteri, Spielberger'in iki faktörlü kaygı kuramından kaynaklanmıştır(16).

Durumluk-Sürekli kaygı envanteri, kısa ifadelerden oluşan bir öz-değerlendirme (self evaluation) anketidir. Başlangıçta normal yetişkinlerde kaygıyı araştırma amacı ile geliştirilmiş olan bu ölçeğin sonraki denemelerde, Lise öğrencilerine, psikiyatrik bozuklukları ve fiziki hastalığı olan bireylere de uygun olduğu görülmüştür. On yıllık denemeler psikologları envanterin tüm gençlere ve yetişkinlere uygulanabileceği sonucuna götürmüştür(18).

Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri toplam 40 maddeden oluşan iki ayrı ölçeği içerir. Durumluk kaygı ölçeği bireyin belirli bir anda ve belirli koşullarda kendisini nasıl hissettiğini betimlemesini , içinde bulunduğu duruma ilişkin

duygularını dikkate alarak cevaplamasını gerektirir. Sürekli kaygı ölçeği ise bireyin kendisini genellikle nasıl hissettiğini betimlemesini gerektirir. Yirmişer maddelik bu iki ölçek iki ayrı sayfada, Form TX-1 ve TX-2 şeklinde kullanılmıştır(18) (Bkz. Ek-1 ve Ek-2).

Durumluk kaygı ölçeği maddelerinde ifade edilen duygu ve davranışlar bu tür yaşantıların şiddet derecesine göre(1) hiç,(2) biraz, (3) çok ve (4) tamamıyla gibi şıklardan birini işaretlemek suretiyle cevaplandırılır. Sürekli kaygı maddelerinde ifade edilen duygu yada davranışlar ise sıklık derecesine göre (1) hemen hiçbir zaman, (2) bazen, (3) çok zaman ve (4) hemen her zaman şeklinde işaretlenir.

Anababa tutumlarının algılanmasına ilişkin veriler ise çocuklara yöneltilen Bronfernbrenner Anababa Davranışı Anketi (Bronfernbrenner Parent Behavior Questionnaire-BPB-) aracılığı ile toplanmıştır(42) (Ek 3).

BPB,anababa davranışlarını ortaya koyan 45 ifadeden oluşmaktadır. Bu ifadeler anne ve babalar için ayrı ayrı kullanılabilir. Denekler 45 ifadenin ilk 25 maddesindeki 5 seçenekten ; (1) her durumda, (2) birçok durumda,(3) arasıra,(4) seyrek olarak, (5) asla, birini işaretleyerek cevaplar, son 20 maddesindeki 5 seçeneğin de ; (1) hemen hergün, (2) yaklaşık olarak haftada bir gün, (3) yaklaşık olarak ayda bir kere, (4) yılda yalnızca bir kere veya iki kere, (5) asla, birini işaretlemek suretiyle cevaplandırmaktadır.

Çocukların cevaplandırdıkları bu 45 ifadenin ilk 15 maddesini seven, ikinci 15 maddesini cezalandıran, üçüncü 15 maddesi aşırı istekleri olan diye adlandırabileceğimiz anababa tutumlarını ortaya çıkarmaktadır.

Ayrıca araştırmaya katılan çocukların, cinsiyetlerini ve anababalarının yaşları, öğrenim durumlarını, kardeş sayısı ve sırasını saptamak amacıyla kişisel bilgi formu uygulanmıştır(Ek 4).

Veri Toplama İşlemi :

Anababa Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların kaygı düzeylerinin saptanması ve bu kaygı düzeyine anababa tutumlarının etkisini incelemek amacıyla yapılan bu araştırmada, anketler çocuklara sınıf içinde grup halinde uygulanmıştır.

Durumluk ve Sürekli kaygı ölçeğinde her bir sayfanın başında, soruların nasıl cevaplandırılacağını belirten yönerge araştırmacı tarafından açıklanmıştır. Ölçeklerin cevaplandırılması sırasında bir zaman kısıtlaması yoktur. Deneklerin, ölçek sorularını objektif bir şekilde cevaplandırmasını sağlamak amacıyla, kaygı sözcüğü kullanılmamış, envanter "Kendini Değerlendirme Anketi" şeklinde tanıtılmıştır.

Envanter, sınav öncesi durumluk kaygı düzeyinin geçerliliğini ve güvenilirliğini arttırmak için Anadolu Liselerine giriş sınavlarının yapıldığı günden birgün önce uygulanmıştır. Envanterin her iki ölçeği de bir defade uygulanmıştır. Bu nedenle ilk önce Durumluk Kaygı Ölçeği (ST-X₁), ikinci olarak sürekli kaygı ölçeği (ST-X₂) verilmiştir

Bu sıralama, durumluk kaygı ölçeğinin sınavla ilgili yada sınav koşullarında ortaya çıkacak tedirginlik, vesvese ve heyecan gibi olaylara duyarlı olmasına dayanmaktadır. Böylece içinde bulunduğu duruma karşı çocuğun gösterdiği olumsuz duygu değişimlerinin saptanabileceği düşünülmüştür.

Durumluk-sürekli kaygı envanterinin uygulanmasından sonra, deneklere anababa tutum ölçeği anne ve babalarını ayrı ayrı değerlendirebilmeleri için iki ayrı form halinde dağıtılmıştır. Deneklere anababa tutum ölçeği kısa bir yönerge ile açıklanmış ve anne ve babalarının tutumlarını ayrı formlar üzerinde işaretlemeleri istenmiştir.

Cevapların Puanlanması :

Durumluk-Sürekli kaygı envanterindeki her iki ölçek içinde cevap seçenekleri dörder tanedir. Seçeneklerin ağırlık değerleri 1'den 4'e kadar değişir. Ölçekler 20'ser ifadeden oluştuğuna göre, her ölçekten elde edilen toplam puan değeri 20 ile 80 arasında değişebilir. Puanın yüksek olması kaygı düzeyinin yüksek olduğuna işaret eder.

Ölçeklerde iki tür ifade bulunmaktadır. Bunlara doğrudan ya da düz (direct) ve tersine dönmüş (reverse) ifadeler denmektedir. Doğrudan ifadeler olumsuz duyguları tersine dönmüş ifadeler ise olumlu duyguları göstermektedir. İkinci tür ifadeler puanlanırken 1 ağırlık değerinde olanlar 4'e, 4 ağırlık değerindekiler ise 1'e dönüşür. Doğrudan ifadelerde 4 değerindeki cevaplar kaygının yüksek olduğunu göstermektedir.

Tersine dönmüş ifadelerde ise, 1 değerindeki cevaplar yüksek kaygıyı, 4 değerindekiler düşük kaygıyı göstermektedir. "Huzursuzum" ifadesi doğrudan "kendimi sakın hissediyorum" ifadesi de tersine dönmüş ifadelerle örnek olarak gösterilebilir. Bu durumda "huzursuzum" ifadesi için 4 ağırlıklı bir seçenek, "kendimi sakın hissediyorum" ifadesi için 1 ağırlıklı seçenek işaretlenmişse, bu cevaplar yüksek kaygıyı yansıtmış olurlar.

Durumluk kaygı ölçeğinde on tane tersine dönmüş ifade vardır. Bunlar 1,2,5,8,10,11,15,16,19 ve 20 nci maddelerdir. Sürekli kaygı ölçeğinde ise tersine dönmüş ifadeler yedi tanedir ve bunlar 21,26,27,30,33,36 ve 39'uncu maddelerdir.

Doğrudan (direct) ve tersine dönmüş (reverse) ifadelerin herbiri için iki ayrı anahtar hazırlanır. Böylece bir anahtarla doğrudan ifadelerin, ikinci anahtarla tersine dönmüş ifadelerin toplam ağırlıkları saptanır. Doğrudan ifadeler için elde edilen toplam ağırlıklı puandan ters ifadelerin toplam ağırlıklı puanı çıkartılır. Bu sayıya önceden saptanmış ve değişmeyen bir değer eklenir. Durumluk kaygı ölçeği için bu değer 50, sürekli kaygı ölçeği için ise 35 dir. En son elde edilen puan bireyin kaygı puanını göstermektedir.

Anababa tutum ölçeği ise şöyle puanlandırılmıştır. Ölçekte kullanılan 45 ifadenin herbiri için işaretlenen seçeneklerin ağırlıklı puanları toplanır.

Her ifade için kullanılan seçeneklerin 1. si 5 puan, 2. si 4 puan, 3.sü 3 puan, 4. su 2 puan, 5. si 1 puan değerindedir.

Kırkbeş ifadenin ilk 15'inin toplamı seven, ikinci 15'inin toplamı cezalandıran, üçüncü 15'inin toplamı ise aşırı istekleri olan anababa tutumunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla denekler her anababa tutumu için en düşük 15, en yüksek 75 puan alabilmektedir(42).

Son olarak kişisel bilgi formundan elde edilen verilerden anne ve babanın öğrenim durumu okur yazar 1, ilkokul 2, ortaokul 3, lise ve dengi okul 4, yüksek okul 5 olarak puanlanarak değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi :

Toplanan veriler araştırmacı tarafından bilgisayara yüklenmiş, sonuçların istatistiksel değerlendirmesi istatistik uzmanı tarafından yapılmıştır. Toplanan veriler Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların kaygı düzeyleri ile bu kaygı düzeylerine etki edebileceği düşünülen çeşitli faktörler arasında ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmak üzere regresyon analizi ile test edilmiştir. Çocukların kardeş sayısı ve sırasının genellikle aynı grupta toplanması nedeniyle analiz edilmemiştir.

BULGULAR

Bu araştırmanın amacı, Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların kaygı düzeyleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Bu amaçla toplanan bilgiler istatistiksel olarak analiz edilmiş ve bulgular aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 1 : Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	%
Kız	32	43.84
Erkek	41	56.16
Toplam	73	100.00

Tablo 1 Anadolu Liselerine hazırlanan çocuklardan % 43.84 ünün kız, % 56.16 sının erkek olduğunu göstermektedir.

Tablo 2 : Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Annenin Öğrenim Durumu	Sayı	%
Yüksek Okul	6	8.22
Lise ve Dengi Okul	15	20.55
Ortaokul	11	15.07
İlkokul	34	46.58
Okur Yazar	7	9.58
Toplam	73	100.00

Tablo 2 de Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların annelerinin % 8.22 sinin yüksek okul, % 20.55 inin Lise ve dengi okul, % 15.07 sinin ortaokul , % 46.58 inin ilkokul mezunu % 9.58 inin de okur yazar olduğu görülmektedir.

Tablo 3 : Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Babanın Öğrenim Durumu	Sayı	%
Yüksek Okul	9	12.86
Lise ve Dengi Okul	18	25.71
Ortaokul	12	17.14
İlkokul	30	42.86
Okur Yazar	1	1.43
Toplam	70	100.00

Tablo 3 de, Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların babalarının % 12.86 sinin yüksek okul, % 25.71 inin lise ve dengi okul, % 17.14 ünün ortaokul, % 42.86 sinin ilkokul mezunu, % 1.43 ünün de okur yazar olduğu görülmektedir.

Tablo 4 : Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Kardeş Sayılarına Göre Dağılımı

Kardeş Sayısı	Sayı	%
Tek çocuk	5	6.85
2-3 çocuk	58	79.45
4 ve daha çok çocuk	10	13.69
Toplam	73	100.00

Tablo 4 Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocuklarından % 6.85 inin tek çocuk, % 79.45 inin 2-3 çocuk, % 13.69 unun 4 ve daha çok çocuk olduğunu göstermektedir. Kardeş sayısının bir grupta yığılma yapması nedeniyle istatistiksel analize alınmamıştır.

Tablo 5 : Anadolu Liseleri Sınavlarına Hazırlanan Çocukların Kardeş Sırasına Göre Dağılımı

Kardeş Sayısı	Sayı	%
1. çocuk	54	73.97
Ortanca çocuk	9	12.33
Son çocuk	10	13.69
Toplam	73	100.00

Tablo 5 de : 73.97 çocuğun 1. çocuk, % 12.33 çocuğun ortanca çocuk, % 13.69 çocuğun ise son çocuk olduğu görülmektedir. Kardeş sırasında da bir grupta yığılma olması nedeniyle istatistiksel analize alınmamıştır.

Tablo 6 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Kaygı, Anne Yaşı, Öğrenim Durumu, Baba Yaşı ve Öğrenim Durumu Puan Ortalamaları

Değişkenler	n	Ortalama $\pm$ Standart Hata	Standart Sapma
Durumluk Kaygı	73	40.75 $\pm$ 0.99	8.43
Genel Kaygı	73	41.90 $\pm$ 0.62	5.32
Annenin Yaşı	73	35.84 $\pm$ 0.58	4.98
Babanın Yaşı	70	39.44 $\pm$ 0.67	5.61
Annenin Eğitim Durumu	73	2.71 $\pm$ 0.13	1.15
Babanın Eğitim Durumu	70	3.06 $\pm$ 0.14	1.13
Annenin Seven Tutumu	73	62.37 $\pm$ 0.88	7.50
Annenin Cezalandıran Tutumu	73	33.59 $\pm$ 1.07	9.14
Annenin Aşırı İstekli Tutumu	73	48.56 $\pm$ 1.16	9.87
Babanın Seven Tutumu	70	59.93 $\pm$ 1.01	8.44
Babanın Cezalandıran Tutumu	70	32.03 $\pm$ 0.93	7.81
Babanın Aşırı İstekli Tutumu	70	46.69 $\pm$ 1.26	10.51

Tablo 6, Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların durumluk kaygı skalasından ve sürekli kaygı skalasından aldığı puanların ortalamalarını, bu çocukların anne ve babalarının yaşları ile eğitim durum ortalamalarını, ayrıca anababaların tutum puanlarının ortalamalarını göstermektedir.

Tablo 7 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Cinsiyetleri İle Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	n	Ortalama $\pm$ S.Hata	S.Sapma	t	P
Kız	32	43.78 $\pm$ 1.48	8.37		
				2.82	<0.05
Erkek	41	38.39 $\pm$ 1.22	7.78		

Tablo 7 de, Anadolu Liselerine hazırlanan çocuklardan kızların durumluk kaygı puan ortalamasının 43.78, erkeklerin durumluk kaygı puan ortalamasının 38.39 olduğu görülmektedir. Ayrıca Tablo 5, durumluk kaygı puanlarında kızlarla erkekler arasındaki farkın önemli olduğunu göstermektedir $P < 0.05$ Tablodan da anlaşıldığı gibi kızlar erkeklere oranla daha yüksek düzeyde kaygılıdır.

Tablo 8 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Cinsiyetleri İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	n	Ortalama $\pm$ S.Hata	S.Sapma	t	P
Kız	32	41.69 $\pm$ 1.08	6.13		
				0.296	>0.05
Erkek	41	42.07 $\pm$ 0.73	4.67		

Tablo 8 de, Anadolu Liselerine hazırlanan çocuklardan kızların sürekli kaygı puan ortalamaları 41.69, erkeklerin ise 42.07 olarak bulunmuştur. Tablo 6 Anadolu Liselerine hazırlanan çocuklardan kızlarla erkekler arasında sürekli kaygı puanları bakımından farklılık olmadığını göstermektedir. $P > 0.05$

Tablo 9 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları İle Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiye Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	0.1533	0.117	1.307	1.71	> 0.05

Tablo 9 da Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların annelerinin öğrenim durumları ile bu çocukların durumluk kaygı puanları arasında ilişki olmadığı görülmektedir
 $P > 0.05$

Tablo 10 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	-0.1251	0.118	-1.063	1.13	> 0.05

Tablo 10 da Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanları ile bu çocukların annelerinin öğrenim durumları arasında ilişki olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 11 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları ile Bu Annelerin Seven Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	St	t	F	P
73	-0.0889	0.118	-0.752	0.57	> 0.05

Tablo 11 Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların annelerinin öğrenim durumları ile bu annelerin seven tutum puanları arasında ilişki olmadığını göstermektedir. $P > 0.05$

Tablo 12 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları ile Bu Annelerin Cezalandırıcı Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	0.0269	0.119	0.227	0.05	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların annelerinin öğrenim durumları ile bu annelerin cezalandırıcı puanları arasında ilişki olmadığı Tablo 10'da görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 13 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Öğrenim Durumları ile Bu Annelerin Aşırı İstekli Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	0.0371	0.119	0.313	0.10	> 0.05

Tablo 13'de Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların annelerinin öğrenim durumları ile bu annelerin aşırı istekli tutum puanları arasında ilişki olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 14 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	St	t	F	P
73	0.0043	0.119	0.036	0.00	>0.05

Tablo 14'de Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların annelerinin yaşı ile bu çocukların durumluk kaygı puanları arasında ilişki olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$.

Tablo 15 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	0.0545	0.119	0.460	0.21	>0.05

Tablo 15, Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların annelerinin yaşı ile bu çocukların sürekli kaygı puanları arasında ilişki olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 16 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları ile Bu Annelerin Seven Tutumu Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	-0.1449	0.117	-1.234	1.52	0.05

Tablo 16, Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların annelerinin yaşları ile bu annelerin seven tutumlarına ait puanları arasında ilişki olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 17 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları ile Bu Annelerin Cezalandırıcı Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	0.0302	0.119	0.255	0.06	> 0.05

Tablo 17'de annelerin yaşı ile bu annelerin cezalandırıcı tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 18 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Yaşları ile Bu Annelerin Aşırı İstekli Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

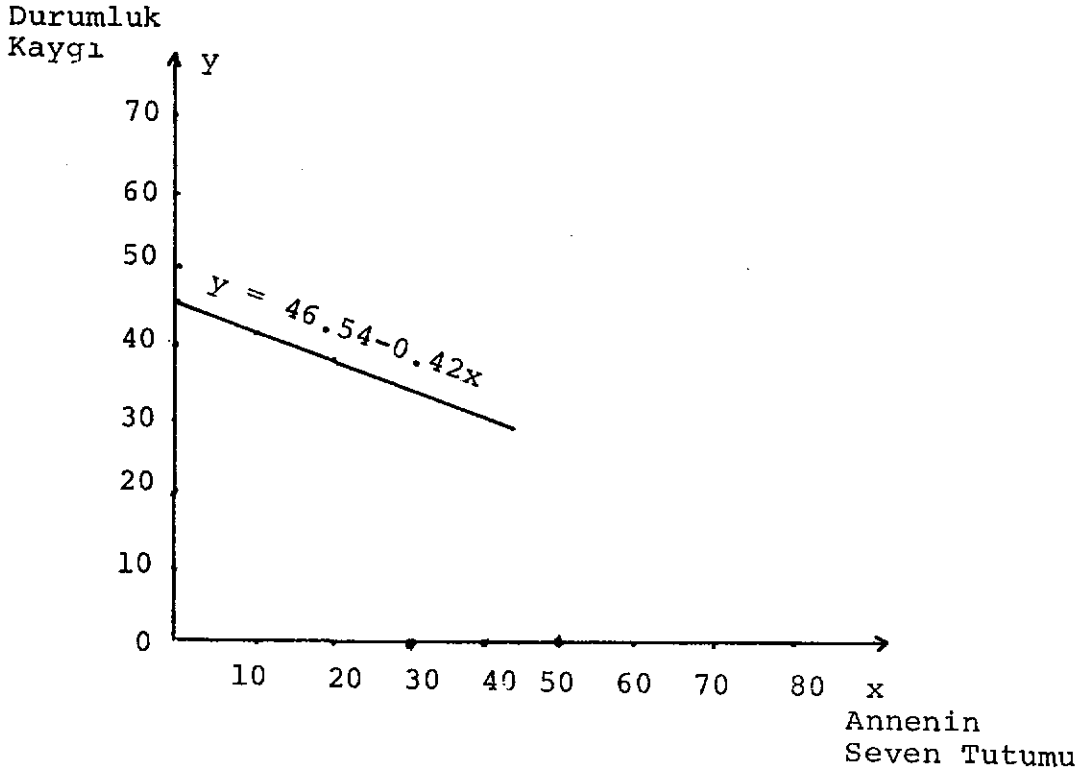
n	r	Sr	t	F	P
73	-0.1106	0.118	-0.938	0.88	> 0.05

Tablo 18 Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların annelerinin yaşı ile bu annelerin aşırı istekli tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığını göstermektedir. $P > 0.05$.

Tablo 19 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Seven Tutum Puanları ile Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	-0.825	0.118	-0.697	0.49	<0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sınav öncesi durumluk kaygı puanı ile bu çocukların annelerinin seven tutumdan aldıkları puanlar arasındaki ilişkinin önemli olduğu bulunmuştur. $P < 0.05$.

Annenin seven tutumu ile Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların durumluk kaygı düzeyleri arasındaki ilişki.

Tablo 20 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annele-
rinin Cezalandıran Tutum Puanları ile Çocukların
Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gös-
teren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	0.1430	0.117	1.218	1.48	>0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sınav öncesi
durumluk kaygı puanları ile bu çocukların sınav öncesi durum-
luk kaygı puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı
muştur. $P > 0.05$

Tablo 21 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annele-
rinin Aşırı İstekli Tutum Puanları ile Bu Çocuk-
ların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi
Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	-0.1100	0.118	-0.932	0.87	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sınav öncesi
durumluk kaygı puanı ile bu çocukların annelerinin aşırı is-
tekli tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı
bulunmuştur. $P > 0.05$

Tablo 22 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Seven Tutum Puanları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	-0.2373	0.115	-2.058	4.24	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanı ile bu çocukların annelerinin seven tutumdan aldığı puanlar arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır $P > 0.05$.

Tablo 23 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Cezalandırıcı Tutum Puanları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	0.2876	0.114	2.530	6.40	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanı ile bu çocukların annelerinin cezalandırıcı tutumdan aldıkları puanlar arasındaki ilişkinin önemli olmadığı bulunmuştur. $P > 0.05$ ilişkinin yönü aşağıda açıklanmıştır.

Tablo 24 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Annelerinin Aşırı İstekli Tutum Puanları İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
73	0.1262	0.118	1.072	1.15	> 0.05

Tablo 24 Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanı ile bu çocukların annelerinin aşırı istekli tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığını göstermektedir. $P > 0.05$.

Tablo 25 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları İle Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	0.1014	0.121	0.840	0.71	>0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların babalarının öğrenim durumu ile bu çocukların sınav öncesi durumluk kaygı puanları arasındaki ilişki önemli bulunmamıştır. $P > 0.05$

Tablo 26 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları İle Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	0.0520	0.121	0.430	0.18	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanları ile bu çocukların babalarının öğrenim durumları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 27 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları İle Bu Babaların Seven Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.0331	0.121	-0.273	0.07	>0.05

Tabloda Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların babalarının öğrenim durumu ile bu babaların seven tutumdan aldığı puanlar arasındaki ilişkinin önemli olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 28 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları İle Bu Babaların Cezalandıran Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	0.0805	0.121	0.666	0.14	>0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların babalarının öğrenim durumu ile bu babaların cezalandıran tutumdan aldığı puanlar arasında ilişki olmadığı bulunmuştur. $P > 0.05$

Tablo 29 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Öğrenim Durumları İle Bu Babaların Aşırı İstekli Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.0547	0.121	-0.452	0.20	>0.05

Tablo 25 de Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların babalarının aşırı istekli tutumdan aldıkları puan ile bu babaların öğrenim durumları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 30 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.0351	0.121	-0.290	0.08	>0.05

Tablo, çocukların sınav öncesi durumluk kaygı puanı ile bu çocukların babalarının yaşları arasında ilişkinin önemli olmadığını göstermektedir. $P > 0.05$.

Tablo 31 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	0.0631	0.121	0.522	0.27	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanı ile bu çocukların babalarının yaşları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı bulunmuştur. $P > 0.05$.

Tablo 32 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları ile Bu Babaların Seven Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.1409	0.120	-1.173	1.38	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların babalarının yaşı ile bu babaların seven tutum puanları arasındaki ilişkinin negatif yönde önemli olmadığı bulunmuştur. $P > 0.05$

Tablo 33 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları İle Bu Babaların Cezalandırıcı Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.1427	0.120	-1.189	1.41	>0.05

Tablodan Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların babalarının yaşı ile bu babaların cezalandırıcı tutum puanları arasında ilişki olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$.

Tablo 34 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Yaşları İle Bu Babaların Aşırı İstekli Tutum Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.1589	0.120	-1.328	1.76	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların babalarının yaşları ile bu babaların aşırı istekli tutum puanları arasında bir ilişki bulunmamaktadır. $P > 0.05$.

Tablo 35 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Seven Tutum Puanları ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.0799	0.121	-0.661	0.44	>0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların durumluk kaygı puanı ile bu çocukların babalarının seven tutumdan aldıkları puan arasındaki ilişkinin önemli olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 36 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Cezalandırma Tutum Puanları ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	0.2013	0.119	1.694	2.87	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların durumluk kaygı puanları ile bu çocukların babalarının cezalandıran tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı bulunmuştur. $P > 0.05$

Tablo 37 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Aşırı İstekli Tutum Puanları ile Bu Çocukların Durumluk Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.1209	0.120	-1.004	1.01	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların durumluk kaygı puanı ile bu çocukların babalarının aşırı istekleri içeren tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$

Tablo 38 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Seven Tutum Puanları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	-0.2852	0.116	-2.454	6.02	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanı ile bu çocukların babalarının seven tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$.

Tablo 39 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Cezalandırıcı Tutum Puanları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	0.3531	0.113	3.113	9.69	> 0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanı ile bu çocukların babalarının cezalandırıcı tutum puanları arasındaki ilişki önemli değildir.

Tablo 40 : Anadolu Liselerine Hazırlanan Çocukların Babalarının Aşırı İstekli Tutum Puanları ile Bu Çocukların Sürekli Kaygı Puanları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Regresyon Analizi

n	r	Sr	t	F	P
70	0.1303	0.120	1.084	1.17	>0.05

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanları ile bu çocukların babalarının aşırı istekli tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı görülmektedir. $P > 0.05$.

TARTIŞMA

Bu araştırmada Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların anababalarının bu çocuklara karşı gösterdikleri tutumların çocukların kaygı düzeylerine etkisi incelenmeye çalışılmıştır.

Çocukların kaygı düzeylerini ölçmek için Spielberger ve arkadaşlarının 1970 de geliştirdiği ve Neclâ Öner ve Ayhan Le Compte tarafından Türkçe'ye adapte edilmiş olan Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri kullanılmıştır (Ek 1, Ek 2). Anababa tutumlarını ortaya çıkarmak amacıyla da Bronfenbrenner Anababa Davranışı Anketi uygulanmıştır (Ek 3).

Araştırmaya katılan 73 denek durumluk ve sürekli kaygı ölçeğinden 20 ile 80 arasında puan alabilmektedir. Bu duruma göre 73 çocuğun durumluk kaygı puanı ortalaması 40.75, sürekli kaygı puan ortalaması ise 41.90 olarak bulunmuştur (Tablo 6). Bu durum, yüksek düzeyde sürekli kaygı puanı toplayan çocuğun içinde bulunduğu durum nedeniyle durumluk kaygı puanlarında ayrıca bir yükselme olmadığını göstermekte ve Spielberger'in iki yönlü kaygı kuramını desteklemektedir (15,16).

Kaygı düzeyleri ölçülen 73 deneğin % 43.84 ünü kızlar, % 56.16 sını erkekler oluşturmaktadır. Cinsiyete göre sürekli ve durumluk kaygı puanları incelendiği zaman, sürekli kaygı puanlarına cinsiyet farklarının etkisinin olmadığı bulunmasına rağmen (Tablo 8) durumluk kaygı puanlarının cinsiyet farklarından etkilendiği (Tablo 7) saptanmıştır. Bu durum

kızların baskılı ortamların daha çok etkisi altında kalmasından ve başarı beklentilerinin daha yüksek olmasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla kızların durumluk kaygı puanlarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, Joan Douglas'ın 1979 yılında yaptığı araştırmanın bulguları ile de desteklenmektedir (23).

Annelerin eğitim durumları ile çocukların kaygı puanları karşılaştırıldığında, annenin öğrenim durumunun çocukların durumluk kaygı puanlarında da etkili olmadığı görülmüştür (Tablo 9). Annelerin kendi eğitim düzeyleri ne olursa olsun çocuklarına iyi bir eğitim sağlama amacıyla Anadolu Liselerine hazırlanmalarını istemektedirler. Eğitim düzeyi yüksek olan anne zaten eğitimin önemini bilmekte, eğitim düzeyi düşük olan ise kendi arzularını çocukları üzerinde gerçekleştirmek istemektedirler. Bu sınav hazırlığı ortamında bütün anneler çocuklarından aynı düzeyde beklentiye sahiptir.

Annelerin eğitim durumları ile çocukların sürekli kaygı puanları arasında ilişki bulunamamıştır (Tablo 10).

Aynı şekilde babaların öğrenim durumları ile çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanları arasında da ilişki bulunamamıştır (Tablo 25,26).

Annelerin yaşının çocukların durumluk ve sürekli kaygı düzeyine etki etmediği bulunmuştur (Tablo 14,15). Babaların da yaşları çocukların durumluk ve sürekli kaygı düzeylerine etki etmemektedir (Tablo 30,31). Bu durum her yaştaki babanın çocuklarından aynı beklentiye sahip olduğunu göstermektedir.

Anne ve babaların yaşı ile bu anababalarının seven, cezalandıran ve aşırı istekli tutumları incelendiğinde anne ve babaların her üç tutumunun da yaş ile ilişkisinin olmadığı saptanmıştır (Tablo 16,17,18,32,33,34).

Sınava hazırlanma ortamında ister yaşlı, ister genç olsunlar aynı beklenti düzeyine sahip olduklarından dolayı çocuklarına gösterdikleri tutumlarda yaşa bağlı bir değişme olmamaktadır.

Anne ve babaların seven cezalandıran ve aşırı istekli tutumları ile çocukların durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini karşılaştıracak olursak, anne ve babaların cezalandırıcı ve aşırı istekli tutumları ile bu çocukların durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin önemsiz olduğu görülmektedir (Tablo 20,21,23,24,36,37,39,40).

Anne ve babaların seven tutum puanları ile çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanlarını karşılaştırırsak, anne ve babaların seven tutumları ile sürekli kaygı puanları arasında ilişkinin önemsiz olduğu bulunmuştur (Tablo 22,38).

Buna karşılık annelerin seven tutum puanı ile Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların durumluk kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin önemli olduğu bulunmuştur (Tablo 19).

Bu ilişkiye göre annelerin seven tutum puanları azaldıkça durumluk kaygı puanlarında artma olmaktadır.

Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların anababalarının başarı beklentileri yüksek düzeydedir. Anababaların çocuklarından beklentilerinin yüksek olması bu anababaların çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlarında bazı değişiklikler olabilmekte ve çocuklarının başarılı olmalarını sağlamak amacıyla belki de ellerinde olmadan seven tutum puanlarında düşme, cezalandırıcı tutum puanlarında artma olmaktadır. Bu tutum farklılıkları çocuğun kaygı düzeyini etkilemektedir.

Babaların seven tutum puanları ile bu çocukların durumluk kaygı puanları arasında ilişki olmadığı bulunmuştur (Tablo 35).

Annelerin seven tutum puanları ile babaların seven tutum puanlarının durumluk kaygı düzeylerine farklı yönde etki etmesinin nedeni çocukların anneleri ile babalarına oranla daha yakın ilişkide bulunmalarındandır. Dolayısı ile çocuklar annelerinin sınav başarısındaki beklentilerinin arttığını daha kolay algılamaktadırlar. Babaların beklentileri yüksek bile olsa ilişkinin daha az olması nedeniyle çocuğun bu beklentiyi algılaması güçleşmektedir.

SONUÇ

Araştırmanın sonucuna göre Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanan çocukların bu yarışma ortamı nedeniyle gelişen sınav kavgasına, çocukların cinsiyetinin bu çocukların anababalarının yaş ve öğrenim durumlarının ve tutumlarının etkisi olduğu saptanmıştır.

Anadolu Liselerinin çocukların annelerinin % 6 sı yüksek okul, % 15 i lise, % 11 i ortaokul, % 34 ü ilkokul mezunu olup, % 7 si de okuma yazma bilmektedir. Annelerin öğrenim durumu ile bu annelerin, seven, cezalandıran ve aşırı istekli tutumları arasında ilişki bulunamamıştır ($P > 0.05$). Annelerin öğrenim durumları, çocukların sürekli ve durumluluk kaygı düzeyini etkilememektedir ($P > 0.05$).

Araştırmaya alınan çocuklarından % 43.84 ünü kızlar, % 56.16 sını da erkekler oluşturmaktadır. Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların cinsiyetleri ile bu çocukların kaygı puanları karşılaştırıldığında , cinsiyet ile durumluk kaygı puanları arasındaki ilişkinin önemli olduğu ($P < 0.05$), cinsiyet ile sürekli kaygı puanları arasındaki ilişkinin ise önemsiz olduğu ($P > 0.05$) bulunmuştur.

Sınava hazırlanan çocukların annelerinin yaşı, bu annelerinin tutumları ile karşılaştırılmıştır. Sonuçta yaş ile annelerin cezalandıran ve aşırı istekli tutumları

arasındaki ilişki önemsiz bulunmuştur ($P > 0.05$). Yaş ile seven tutum arasındaki ilişkide önemsiz bulunmuştur ($P > 0.05$).

Annelerin yaşları ile çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanları karşılaştırıldığında aralarındaki ilişkinin önemli olmadığı ($P > 0.05$) bulunmuştur.

Çocukların durumluk kaygı puanları ile bu çocukların annelerinin seven, cezalandıran ve aşırı istekli tutum puanları karşılaştırılmış, cezalandıran ve aşırı istekli tutum puanları arasında ilişki olmadığı halde, seven tutumlarda ilişki olduğu ($P < 0.05$) görülmüştür. Bu ilişkiye göre annelerin seven tutum puanları azaldıkça durumluk kaygı puanında artış olmaktadır.

Annelerin seven, cezalandıran ve aşırı istekli tutumlarının çocukların sürekli, kaygı puanlarına etkisi araştırıldığında da seven ve cezalandıran ve aşırı istekli tutumun sürekli kaygıya etkisinin önemli olmadığı ($P > 0.05$) bulunmuştur.

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların babalarının öğrenim durumlarının çocukların sürekli ve durumluk kaygı puanına etki etmediği ($P > 0.05$) bulunmuştur.

Aynı şekilde babaların öğrenim durumunun seven, cezalandıran ve aşırı istekli tutum puanına da etki etmediği ($P > 0.05$) saptanmıştır.

Ayrıca babaların yaşı ile çocukların durumluk ve sürekli kaygı puanları arasındaki ilişki de önemli bulunmamıştır. Babaların yaşı ile seven, cezalandıran ve aşırı istekleri olan tutumları arasındaki ilişkinin de önemli olmadığı saptanmıştır ($P > 0.05$)

Çocukların sürekli ve durumluk kaygı puanları ile babalarının seven cezalandıran ve aşırı istekli tutum puanları karşılaştırıldığında şu durum ortaya çıkmaktadır. Çocukların durumluk kaygı puanı ile babanın seven, cezalandıran ve aşırı istekli tutumu arasında ilişki bulunamamıştır ($P > 0.05$).

Son olarak Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların sürekli kaygı puanı ile bu çocukların babalarının seven, cezalandıran ve aşırı istekli tutum puanları karşılaştırılmış sürekli kaygı ile aşırı istekli tutum arasındaki ilişki önemsiz ($P > 0.05$) bulunmuştur.

Sürekli kaygı puanı ile babanın seven ve cezalandıran tutum puanları arasındaki ilişkinin önemli olmadığı ($P > 0.05$) bulunmuştur.

ÖNERİLER

Araştırmada elde edilen bulgulara göre Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların anababalarının tutumlarının bu çocukların sınav hazırlığı döneminde geliştirdikleri kaygı düzeyine etkisinin büyük olduğu görülmektedir.

Sınav hazırlığı döneminde anababa tutumlarında, olumsuz yöndeki gelişmeler çocukların kaygı düzeylerinin artmasına neden olmaktadır. Kaygı düzeyindeki artışların da çocuğun ruh sağlığı üzerinde olumsuz yönde etkisi olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla 1-2 ay gibi çok kısa bir sürede çocukların tüm gelecek yaşantıları etkilenebilmektedir. Bu durum konuya daha çok önem verilmesi gerekliliğini göstermektedir.

Anadolu Liselerine hazırlanan çocukların anababalarına çocuklarını yarış ortamına sokmamaları seminerler, radyo ve televizyonda eğitim programları yoluyla anlatılmalıdır.

İlkokul 5. sınıfta okuyan öğrencilerden akademik başarıları yüksek olanlar bu sınavlar için teşvik edilmeli, başarı düzeyi düşük olanların böyle bir yarışma ortamına girmeleri öğretmenleri tarafından engellenmeli ve bu çocuklara kendilerine uygun olan okul sistemini seçmeleri belirtilmelidir.

Ayrıca çocukları akademik yönden hazırlayan dersanelerde psikolojik danışma ve rehberlik saatlerine de zaman ayrılmalıdır.

Yukarıda belirtilen önlemler alındığı takdirde sınavların olumsuz etkilerinin en aza indirilmiş olacağına inanılmaktadır.

ÖZET .

Bolu ili Düzce ilçesinde 1985-86 öğretim yılında beşinci sınıf öğrencisi olup Anadolu Liseleri sınavlarına hazırlanmak amacıyla dersaneye devam eden 73 öğrenci üzerinde yapılan bu araştırmada, anababa tutumlarının sınava hazırlanan çocukların kaygı düzeylerine etkisi araştırılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmada araç olarak çocukların kaygı düzeylerini saptamak amacıyla C.D.Spielberger, R.L. Gorsuch ve R.Lushene tarafından geliştirilen ve Neclâ Öner ve Ayhan Le Compte tarafından Türkçe'ye adapte edilmiş olan Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri kullanılmıştır. Anababa tutumlarının algılanmasına ilişkin veriler ise çocuklara yöneltilen Bronfenbrenner Anababa Davranış Anketi (Bronfenbrenner Parent Behavior Questionnaire-BPB-) aracılığı ile toplanmıştır. Ayrıca çocuklara kişisel bilgi formu doldurtulmuştur.

Araştırmanın Bulgularına Göre ;

Çocukların durumluk kaygı puanları ile bu çocukların annelerinin cezalandıran ve aşırı istekli tutum puanları arasında ilişki olmadığı seven tutumlarda negatif yönlü bir ilişki bulunmaktadır.

Annenin seven ve cezalandıran ve aşırı istekli tutumunun sürekli kaygıya etkisi de önemsiz bulunmuştur.

Çocukların durumluk kaygı puanı ile babanın seven ve aşırı istekli tutumu arasında ilişki olmadığı saptanmıştır. Durumluk kaygı puanı ile babanın cezalandıran tutum puanı arasında da ilişki olmadığı bulunmuştur.

Babaların seven, cezalandıran ve aşırı istekli tutum puanları ile çocukların sürekli kaygı puanları arasında bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur.

Bu nedenle anababalarla gazete, radyo ve televizyon kanalıyla eğitim çalışmaları düzenlenmeli ve psikolojik danışma merkezleri kurulmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Douglas, J.W.B. The Home and th school London Macgibbon and kee 1964.
2. Kagan, Jerome, Personality Development. U.S.A.: Harvard University, Harcovit Brace Jovanovich, Inc. 1971.
3. Mussen H., Paul, Conger J., John, Kagan, Jerome. Child Development and Personality. New York : Harper and Publishers, 1974.
4. Günce, Gülseren. Çocuk Psikolojisi. Ankara : Ankara Üniversitesi Basımevi, 1979.
5. Ausubel, P., David, Balthazar, E., Earl, Rosenthol, Irene, Blacman, S., Leonard, Schpoont, H.Seymour, Wolkovitz, Joan. Perceived parent attituden as determinants of Childien's ego structure. Child Development, 25: 173-184, 1954.
6. Hetherington, E. Movis and Ross D. Parke. Child psychology, A contemprary viewpoint. Mc Graw-Hill Book Company, 1965
7. Güneysu, Sibel. Anababaların Çocuklara Karşı Tutumları ve Çocuklardaki Davranış Problemleri, Yayınlanmamış Bilim Uzmanlığı Tezi, Ankara, 1982.
8. Floud, J.E., and Halsey, A.H. Intelligence Tests, Social Class and Selection Secondary schools. British Journal of Sociology 1957, 8, 83.

9. Floud, J.E., Halsey, A.H., and Martin, F.M. Social Class and Educational Opportunity. Heineman 1957.
10. Yörükoğlu, Atalay. Çocuk Ruh Sağlığı. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Türk Dil Kurumu Basımevi, Ankara, 1980
11. Morgan T.Clifford. Psikolojiye Giriş Ders Kitabı. Yayın sorumlusu, Sirel Karakuş H.Ü.Psikoloji Bölümü Yayınları No 1. Ankara, 1982
12. Sarason S.B., Davidson, K., Lighthall, Waite and Ruebush, B. Anxiety in Elementary school children. New York. John Willey and Sons, 1960
13. Hill, K.T. and Sarason, S.B. The relation of test anxiety and defensiveness to intelligence and school performance over elementary school years ; A further longitudinal study. Monographs of the society for Research in Child Development. 1966, 31: 2, 104.
14. Phillips, B.M. An Analysis of Causes of Anxiety Among Children in School Final Report. Project No. 26161. U.S. Dept of Hew, Office of Education, Bureau of Research, 1966, Texas
15. Öner, Neclâ. Kaygı ve Başarı. Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi. 1972 Cilt 4 Sayı 2, 151-163.
16. Spielberger, C.D. Theory and Research in Anxiety. Anxiety and Behavior New York : Academic Press, 1966, 3-32.

17. Spielberger, C.D., Gorsuch, R.L. ve Lushene, R.E. Manual for State-Trait Anxiety inventory. California Consulting Psychologists Press, 1970.
18. Öner, Neclâ, Le Compte, Ayhan. Süreksiz/Durumluk Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı. Boğaziçi Üniversitesi Yayınları No. 333. İstanbul, 1983.
19. Spens, W. Secondary, Education Her Majesty's Stationery Office. 1938.
20. Neff, W.S., Socio-Economic Status and Intelligence. Psychological Bulletin. 1938, 35, 727.
21. Doughas, Joan Delahonty ; Rice Kristine M. Sex Defferences in Children's Anxietyand Defensiveness Developmental Psychology, V.15, Measures. n2, p 223-24 Mar 1979.
22. Burton, Grace M. Getting Comfortable With Mathematics. Elementary School Journal, V 79 n3 p 129-35 Jan 1979.
23. Li, Anita King Fun. Parental Attitudes. Test Anxiety, and Achievement Motivation : A Hona Kong Study. Journal of Social Psychology, 93, 1,3-12 Jun. 1974.
24. Czerniak, Charlene ; Chiarelott, Leigh, Science Anxiety among Elementary School Students : Equity Issues. Journal of Educational Equity and Leadership, V 5 n4 p 291-308 Win. 1985.
25. Silverman, Rito :, Zimmerman, Judith. Measuring the Writing Anxietyof Elementary School Children. Diagnostique, V8, n1. p 62-70 Foll 1982.

26. Widmer, Connie Carroll ; Chavez Annette, Math Anxiety and Elemantary School Teachers. Education. V102, n3, p 272-76 Spr. 1982.
27. Hawkes, Thomas H; Koff, Robert H. Social Class Differences in Anxiety of Elementory School Children. Amerikan Educational Research Association, Washington, D.C.: Chicago Univ. Feb. 1969.
28. Phillips, Beeman N. An Analysis of causes of Anxiety Among Children in School. Texas Univ., Austin 31, p. 502, Aug 1966
29. Eder, Sidney Charles. The Effect of Group Counseling Upon the Classroom Behavior and on the Manifest Anxiety of Elemantory School Student Teachers. Final Report. Arizona State Univ. Tenpe May 1971.
30. Tocco, Thomas S. Student Attitudes, Perceived Parental Attitudes and Socio-Economic Status as Predictors of Junior High School Mathematics Achievement. University of South Florida. Tampa p.31 1971
31. Davidson, Kenneth S.; Sarason, Seymour B. A Study of Teacher Behavior in Relation to Children Differing in Anxiety Level. Wayne State Univ., Detroit, Mich.; Yale Univ., New Haven, Cann, p.31, 1962.
32. Glueck S., Glueck, Eleanor. Unraveling Juvenile delinquency. New York : Comman Wealth Fund, 1950.

33. Bandura, A., Walter S, R., H. Adolescent Aggression
New York : Ronald, 1959.
34. Hoffman, Lois, Rosen, S., and Lippitt, R. Parental
coerciveness, Child autonomy, and Child's role at
School. Sociometry, 23 : 15-22, 1960.
35. Rüstenli, A. The Developmend and Validity of an Adjective
a-sort to Measure the Self-Concept. Yayınlanmamış Rapor,
Hacettepe Üniversitesi, Ankara, 1975.
36. Beba, N. Değişen Toplumda Çalışan Evli Kadın ve Kaygı.
Yayınlanmamış Master Tezi. Ege Üniversitesi, İzmir,
1979.
37. Kozacıoğlu, G., Çocukların Anksiyete Düzeyleri ile Anne-
lerin Tutumları arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Doktora
Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul, 1982.
38. Le Compte, W.A. Self-Esteem and Troit Anxiety in Turkey ;
A new bottle for some rare old wine. Yayınlanmamış
rapor, Hacettepe Üniversitesi Ankara, 1979.
39. Kumral, A. Durumluk-Sürekli Ankisiyete, Posoperatif Ağrı
ve Hemşirelik Etkileşiminin İlişkileri. Yayınlanmamış
Doçentlik Tezi. Ege Üniversitesi, Ege Tıp Fakültesi
İzmir, 1979.
40. Güleç, C. Yetişkin Cerrahi Hastalarda Ameliyat Öncesi
Anksiyete. XV. Ulusal Psikiatri ve Nörolojik Bilimler
Kongresi. Bildiri Özetleri 18-21 Eylül, İstanbul, 1979.

41. Salihoğlu, A. Kronik Hemadiyaliz tedavisi gören hastalarda Anksiyete. yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara, 1980.
42. Siegelman, Marvin, Evaluation of Bronfenbrenner's Questnaire for Children Concerning Parental Behavior, Child Development, 36: 163-173, 1965.

Ek 1: İşaretlenmiş Durumluk Kaygı Ölçeği Puanlaması

KENDİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

C.D. Spielberg, R.L. Gorsuch ve R. Lushene tarafından İngilizce olarak geliştirilmiş ve Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünde Necla ÖNER ve Ayhan ECOMPTÉ tarafından Türkçeye adapte edilmiştir.

STAI FORM TX-I

sim Cinsiyet Yaş Meslek Tarih

ÖNERGE: Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da o anda nasıl hissettiğinizi ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını karalamak suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarfetmeksizin anında nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

	Hiç	Biraz	Çok	Tamamiyle
. Şu anda sakinim	(●)	(2)	(3)	(4)
. Kendimi emniyette hissediyorum	(1)	(●)	(3)	(4)
. Şu anda sinirlerim gergin	(1)	(2)	(●)	(4)
. Pişmanlık duygusu içindeyim	(1)	(2)	(●)	(4)
. Şu anda huzur içindeyim	(●)	(2)	(3)	(4)
. Şu anda hiç keyfim yok	(1)	(2)	(●)	(4)
. Başıma geleceklerden endişe ediyorum	(1)	(2)	(●)	(4)
. Kendimi dinlenmiş hissediyorum	(1)	(●)	(3)	(4)
. Şu anda kaygılıyım	(1)	(●)	(3)	(4)
. Kendimi rahat hissediyorum	(●)	(2)	(3)	(4)
. Kendime güvenim var	(1)	(●)	(3)	(4)
. Şu anda asabım bozuk	(1)	(●)	(3)	(4)
. Çok sinirliyim	(1)	(2)	(●)	(4)
. Sinirlerimin çok gergin olduğunu hissediyorum	(1)	(2)	(●)	(4)
. Kendimi rahatlamış hissediyorum	(●)	(2)	(3)	(4)
. Şu anda halimden munmunum	(●)	(2)	(3)	(4)
. Şu anda endişeliyim	(1)	(2)	(3)	(●)
. Heyecandan kendimi şaşkına dönmüş hissediyorum	(1)	(●)	(3)	(4)
. Şu anda sevinçliyim	(●)	(2)	(3)	(4)
. Şu anda keyfin yerinde	(●)	(2)	(3)	(4)

Puanlama:	Doğrudan ifadeler	28
	Tersine dönmüş ifadeler	-13
		<u>15</u>
	Sabit puan (50)	+50
	Durumluk Kaygı puanı	<u>65</u>

KENDİNİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

C.D. Spielberger, R.L. Gorsuch, ve R. Lushene tarafından İngilizce olarak geliştirilmiş ve Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümünde Necla ÖNER ve Ayhan LECONPTE tarafından Türkçeye adapte edilmiştir.

STAI FORM TX-2

İsim Cinsiyet Yaş Meslek Tarih

YÖNERGE: Aşağıda kişilerin kendilerine ait duygularını anlatmada kullandıkları bir takım ifadeler verilmiştir. Her ifadeyi okuyun, sonra da genel olarak nasıl hissettiğinizi, ifadelerin sağ tarafındaki parantezlerden uygun olanını karalamak suretiyle belirtin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Herhangi bir ifadenin üzerinde fazla zaman sarfetmeksizin genel olarak nasıl hissettiğinizi gösteren cevabı işaretleyin.

	Hemen hiç bir zaman	Bazen	Çok zaman	Hemen her zaman
21. Genellikle keyfim yerindedir	(1)	(2)	(●)	(4)
22. Genellikle çabuk yorulurum	(1)	(●)	(3)	(4)
23. Genellikle kolay ağlarım	(●)	(2)	(3)	(4)
24. Başkaları kadar mutlu olmak isterim	(1)	(●)	(3)	(4)
25. Çabuk karar veremediğim için fırsat- ları kaçıırırım	(1)	(●)	(3)	(4)
26. Kendimi dinlenmiş hissederim	(1)	(2)	(●)	(4)
27. Genellikle sakın, kendime hakim ve soğukkanlıyım	(1)	(2)	(●)	(4)
28. Güçlüklerin yenemeyeceğim kadar bi- riktiğini hissederim	(1)	(●)	(3)	(4)
29. Önemsiz şeyler hakkında endişelenirim	(1)	(●)	(3)	(4)
30. Genellikle mutluyum	(1)	(2)	(●)	(4)
31. Herşeyi ciddiye alır ve etkilenirim	(1)	(●)	(3)	(4)
32. Genellikle kendime güvenim yoktur	(1)	(●)	(3)	(4)
33. Genellikle kendimi emniyette hisse- derim	(1)	(2)	(●)	(4)
34. Sıkıntılı ve güç durumlarda karşılaş- maktan kaçınırım	(1)	(●)	(3)	(4)
35. Genellikle kendimi hüznümlü hissederim	(●)	(2)	(3)	(4)
36. Genellikle hayatımdan menmunum	(1)	(2)	(●)	(4)
37. Olur olmaz düşünceler beni rahatsız eder	(1)	(●)	(3)	(4)
38. Hayal kırıklıklarını öylesine ciddiye alırımki hiç unutamam	(●)	(2)	(3)	(4)
39. Akli başında ve kararlı bir insanım	(1)	(2)	(●)	(4)
40. Son zamanlarda kafama takılan konular beni tedirgin eder	(1)	(●)	(3)	(4)

Puanlama: Doğrudan ifadeler	23
Tersine dönmüş ifadeler	-21
Sabit puan (35)	+35
Sürekli Kaygı Puanı	37

BRONFERNBRENNER ANABABA DAVRANIŞI ANKETİ

Sevgili çocuklar aşağıdaki ifadeleri dikkatle okuyunuz ve anababanızın size karşı davranışlarında bu ifadelerin ne dereceye kadar doğru olduğunu işaretleyiniz.

Dernek No:

- 1- Onunla herşey hakkında konuşabilirim.
 - 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
 - 4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 2- Sıkıntım olduğunda beni rahatlatır ve yardım eder.
 - 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
 - 4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 3- Ona ihtiyacım olduğunda hep yanımdadır.
 - 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
 - 4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 4- Diğer kişilere benim hakkınma güzel şeyler söyler.
 - 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
 - 4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 5) Bana karşı sevgi doludur.
 - 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
 - 4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 6- İyi birşey yaptığımda beni över.
 - 1) Her durumda 2) Bircok durumda 3) Arasıra
 - 4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 7- Öğrenmek istediğim şeyleri bana öğretir.
 - 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
 - 4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 8) Hobilerimde veya el işlerinde bana yardım eder.
 - 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
 - 4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla

- 9- Okul ödevlerimi yaparken anlamadığım şeyler olduğunda bana yardımcı olur.
- 1) Her durumda 2) Bir çok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 10- Benimle birlikte hoş yürüyüşlere ve gezilere çıkar.
- 1) Her durumda 2) Bir çok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 11- Benimle olmaktadır mutlu olur.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 12- Benimle konuşmaktan hoşlanır.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pekaz) 5) Asla
- 13- Onunla hemen herşeyi konuşabilirim.
- 1) Hemen hergün
2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
5) Asla
- 14- Yanlış davrandığımda beni kolaylıkla affeder.
- 1) Hemen hergün
2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
5) Asla
- 15- Beni cezalandırmak ona zor gelir.
- 1) Hemen hergün
2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
5) Asla

- 16- Evde yardımcı olmamı bekler.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla
- 17- Ayak işlerine koşmamı ister. (Bir iş için veya bir yere haber götürmek için beni gönderir.)
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla
- 18- Bana ait eşyaları düzenli tutmamı ister.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla
- 19- Beni odadan dışarı çıkararak cezalandırır.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla
- 20- Ceza olarak diğer çocuklarla oynamamı yasaklar.
- 1) Her durumda 2) Bir çok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla
- 21- Ceza olarak beni erkenden yatmaya gönderir.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla
- 22- Diğer çocukların benden daha iyi davrandığını söyler.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla.
- 23- Bana sürekli söylenir.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla
- 24- Beni azarlar ve bana bağırır.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla
- 25- Beni dövmekle tehdit eder.
- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasıra
4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla

26- Beni döver (Popoma şaplak atar).

- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasına
- 4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla

27- Bana şamar atar.

- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasına
- 4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla

28- Beni aşırı iş yüklüyerek cezalandırır.

- 1) Her durumda 2) Birçok durumda 3) Arasına
- 4) Seyrek olarak (pek az) 5) Asla

29- Kötü bir şey yaptığımda, en çok zevk aldığım şeyleri yapmamı yasaklar.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

30- Beni en çok sevdiğim şeyleri elimden alarak cezalandırır.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda bir veya iki kere
- 5) Asla

31- Bir yere ilk defa gittiğimde, her şeyin iyi gittiğine inanmak için benimle birlikte gelir.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

32- Kendi kendime bakanıyacağım dan endişe duyar.

66

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

33- Bana bir şey olabileceği için etrafta dolasmama izin vermez.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

34- Sinemaya, panayıra veya herhangi bir eğlence yerine gitmeden evvel ondan izin almamda ısrar eder.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

35- Kendim iç in küçük birşeyler almak istediğimde paramı nereye harcıyacağımı kesinlikle bilmek ister.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

36- Bana eve kesinlikle ne zaman gelmem gerektiğini söyler.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

37- Yaptığım herhangi bir işte özel bir gayret sarfetmemde ısrar eder.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

38- Beni diğer çocuklardan daha başarılı olmaya zorlar.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

39- Okul notlarımın özellikle iyi olmasında ısrar eder.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

40- Yanlış davrandığımda hayal kırıklığına uğramış ve üzgün görünür.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

41- Yanlış davrandığımda beni utandırır veya saçlılık duymama neden olur.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

42- Yanlış davrandığımda "Bir daha seninle hiçbir şey yapmak istemiyorum" der.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

43- Beni cezalandırarak disiplin uygular.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

44- Birşey yapmam gerektiğinde nedenini açıklar.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

45- Beni cezalandırmak ona zor gelir.

- 1) Hemen hergün
- 2) Yaklaşık olarak haftada bir kere
- 3) Yaklaşık olarak ayda bir kere
- 4) Yılda yalnızca bir veya iki kere
- 5) Asla

EK - 4

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Denek No :

- Adınız Soyadınız :

- Cinsiyetiniz

1- Kız

2- Erkek

- Kaç Kardeşsiniz ?

1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10

- Siz Kaçıncısınız ?

1- Birinci Çocuk

2- Ortanca Çocuk

3- Son Soçuk

- Annenizin Yaşı :

- Annenizin Öğrenim Durumu :

1- Okur Yazar

2- İlkokul

3- Ortaokul

4- Lise ve dengi okul

5- Yüksek okul

- Babanızın Yaşı :

- Babanızın Öğrenim Durumu

1- Okur Yazar

2- İlkokul

3- Ortaokul

4- Lise ve dengi okul

5- Yüksek okul